

FORENINGEN FOR KIRKEGAARDSKULTUR

afholdt d. 7. Juli 1941 sit 15. ordinære Generalforsamling i Kolding. Dirigent var Provst Roesen. Formanden, Biskop C. I. Scharling, redegjorde for Foreningens Arbejde i de vanskelige Aar; Kassere- ren, Kirkegaardsinspektør Hans Rønø, fremlagde Regnskaber og Budget; Redaktøren, Havearkitekt Johannes Tholle, redegjorde for Tidsskriftets Forhold. Der gaves Decharge for Beretninger og Regnskab samt for den af Formanden skitserede Virksomhedsplan. De af Bestyrelsen foreslaaede Lovændringer vedtoges, og de forskellige Valg var Genvalg samt Nyvalg til Bestyrelsen af fhv. Kirkeminister, Folketingsm. Johs. Hansen og som Bestyrelses- suppleanter Overgartner (senere Stiftsgartner) E. Qwist og Billedhugger Elo. Som Stedet for næste Generalforsamling valgtes Roskilde Stift. — Efter Generalforsamlingen besaa man med megen Interesse Kolding Kirkegaarde, Krematorium m. m. —

NB. Eksemplar af de ændrede Love faas portofrit tilsendt ved Henvendelse derom til Foreningens Kon- tor. —

Nye Medlemmer.

Afdeling A.

- 187 Mogenstrup Menighedsraad.
- 188 Kolding Byraad.
- 189 Nyker Menighedsraad.

Afdeling C.

- 707 Hr. Undergartner E. Manniche, Mathildevej 7⁴, Kbh. F.
- 708 Kirkeværgen for Stokkemærke (C. C. Christensen) Stokkemærke.
- 709 Hr. Pantefoged Fr. Sørensen, Kolding.
- 710 Hr. Kommunegartner Vilh. Iversen, Kolding.
- 711 Hr. Bestyrer N. P. Brødsgaard, Ndr. Ringvej 14, Kolding.
- 712 Fru Stenhuggermester C. Iversen, Aabenraa.
- 713 Hr. Stenhuggermester Harald Petersen, Nørregade 82, Esbjerg.
- 714 Hr. Stenhuggermester Alfred Lund, Fredericia.

FRA DANSKE KIRKEGAARDE

- 6/5 (Østsjælland. Folkebl.): Karise Kgd. skal udvides.
- 7/5 (Frøborg Amts Avis): Græsted Kgd. skal udvides.
- 9/5 (Frøborg Amts Tid.): Det Classenske Fidei- kommis skænker en Mindebrønd til Vinderød Kgd. (Arkitekt Høeg Hansen).
- 12/5 (Roskilde Dagbl.): Vallensbæk Kgd. skal udvides.

16/5 (Holbæk Amts Venstrebl.): De 12 adelige Kister flyttes fra Faarevejle Kirke til en Fællesgrav.

20/5 (Politiken): 2000 Gravsteder var væk, da de Paarørende kom.

23/5 (Faaborg Folketid.): Mindetavle afsløret paa Soldatergraven i Bøffelkoppel.

23/5 (Svendborg Avis): Mindedag for de Faldne paa Svendborg Kgd.

23/5 (Aalborg Amtstid.): Aalborg faar 30,000 »Beskæftigelsespenge« til Omlægning af den nye Kgd.

24/5 (Kolding Avis): Licitation paa den ny Mur om den nye Kgd. i Kolding; lavestbydende Heine- mann Larsen: 24,152 Kr.

24/5 (Holstebro Dagbl.): Udv. af Holstebro Kgd. vil koste ca. 23,000 Kr.

24/5 (Fyns Tid.): Mindehøjtid ved Soldatergr. i Faaborg.

27/5 (Ærø Avis): Tranderup Kgd. er for lille.

29/5 (Silkeborg Avis): Der er gaaet 365 Træer ud paa Silkeborg Kgd.

29/5 (Hejmdal): En Skulptur af Billedhugger Gun- nar Hammerich opsættes i Urnehaven i Graasten.

31/5 (Hejmdal): En Skulptur af Billedhugger Bregne opsættes paa Aabenraa Urnehave.

3/6 (Hejmdal): Der nedlægges Kranse paa Kriger- gravene i Aabenraa.

4/6 (Ærø Avis): Menighedsraadet har vedtaget den af Havearkitekt Johannes Tholle udarbejdede Plan til Regulering af Ærøskøbing Kgd.

8/6 (Fyns Tid.): Korsløkke Kgd. skal udvides.

10/6 (Vejle Amts Folkebl.): Nordre Kgd. i Vejle faar sit Vartegn i et 5 m højt hvidt Fyrretræskors.

11/6 (Horsens Soc. Dem.): Den ny Kgd.s-mur i Horsens koster 23,193 Kr. (Murerm Kæszner & Søn).

12/6 (Dannevirke): Toftlund Kgd. skal udvides.

20/6 (Ebeltoft Folketid.): Havearkitekt Emil Bøt- tiger regulerer Ebeltoft Kgd.

25/6 (Sønderborg Soc. Dem.): Aabenraa Kgd. ud- vides.

2/7 (Skive Venstrebl.): Pastor Sørensen ind- viede i Søndags den udvidede Kgd. paa Fur.

2/7 (Aarhus Amtstid.): Fra Kirkegaard til Raadhus- park.

4/7 (Ringsted Folketid.): Det ny Kapel i Ringsted indviet i Dag (se »V. K.« S. 14—16).

4/7 (Kolding Avis): Den nye Del af Kolding Kgd. (se »V. K.« S. 2—4).

6/7 (Jydske Tid.): Mindefest ved Krigergravene i Fredericia.

8/7 (Horsens Avis m. fl.): Foreningen for Kirke- gaardskultur.

10/7 (Socialdemokraten): Dansk Ligbrændingsfor- ening skænker Københavns Kommune en symbolsk

Skulptur til en af Urnehaverne (Billedhugger E10).
17/7 (Vendsyss. Tid.): Udsigt til Fredning af Skaægens gamle Kgd.

18/7 (Aarhus Stiftstid.): Mindelund for gamle Slægter paa Søndre Kgd. i Aarhus.

20/7 (Nordjyll. Soc.æDem.): Aalborg ny Kgd. er snart færdig.

22/7 (Holstebro Avis): Udv. af Holstebro Kgd. foretages, naar Tilsagn om Statstilskud foreligger.

22/7 (Sønderborg Soc.æDem.): Varnæs Kgd. skal udvides (Omkostn. 9,500 Kr.).

25/7 (Langelands Avis): Arbejdet med Udv. af Humle Kgd. er henlagt.

30/7 (Dannevirke): Der er anlagt Parkeringsplads ved Lintrup Kgd. (Stenhugger Chr. Feddersen).

4/8 (Vestkysten): Føvling Kgd. reguleres.

? (Ærø Avis): Nyordningen paa Ærøskøbing Kgd.

8/8 (Berl. Tid.): Metaltysterier fra københ. Kgd.

9/8 (Jydske Tid.): Regulering af Augustenborg Kgd. er snart færdig.

9/8 (Herning Soc.æDem.): Tørken har kostet Gartseren paa Herning Kgd. Tusinde Kr.

12/8 (Nationaltidende): Rørvig Forskønnelsesforæning har skænket Rørvig Kgd. et Areal til Udvidelse af Kgd.

16/8 (Købh. Amts Avis): Udvidelsen af Sorgenfri Kgd. er afsluttet.

20/8 (Møns Folkebl.): Keldby Kgd. udvides (Hævearkitekt Johannes Tholle).

21/8 (Jydske Tid.): Havebrugskandidat M. Klintø er antaget til at lede det daglige Gartnararbejde ved Sønderborg nye Kirkegaard.

21/8 (Holstebro Dagbl.): Tyverier paa Kgd. i Holstebro.

22/8 (Vestsjæll. Soc.æDem.): Nyt Kapel til St. Mikæls Kgd. i Slagelse (Arkitekt Jørgen Adlers Nissen).

23/8 (Aalborg Stiftstid.): Udv. af Vilsted Kgd. er færdig.

23/8 (Silkeborg Avis): Nr. Snede Kgd. skal udvides med et Stykke af Præstegaarden.

24/8 (Jydske Tid.): Aabenraa Urnehave skal udvides.

25/8 (Holbæk Amts Soc.æDem.): Der skal eksproprieres Jord til Udv. af Gislinge Kgd.

27/8 (Jydske Tid.): Der er købt 1120 m² Jord til Udv. af Spandet Kgd.

27/8 (Roskilde Avis): Interessante Fund paa Graabrødre Kgd. i Roskilde.

29/8 (Politiken): Sportsplads eller Kgd. (i Roskilde).

29/8 (Randers Dagbl.): Ny Urnehal i Randers?

29/8 (Jydske Tid.): Graasten Kgd. har faaet sin Klokke; Gave fra Anonym.

29/8 (Roskilde Tid.): Fra Graabrødre Kgd.

30/8 (Aarh. Stiftstid.): Besser Kirkegaard skal udvides.

30/8 (Ringsted Folkebl.): Kapel paa Sorø ny Kgd.

1/9 (Sorø Amtstid.): Det ny Kapel paa St. Mikæls Kgd. i Slagelse.

FRA NORSKE KIRKEGAARDE

10/6 (Berl. Tid.): Mindestøtter afsløredes d. 9/6 paa Gausdal Kgd. over faldne norske Soldater fra Gausdal. Pengene dertil er indsamlet af Stedets Befolkning.

FRA TIDSSKRIFTERNE

Arkitekten Ugehefte Nr. 31: En anden Form for Urnegravsteder.

Havekunst Nr. 5: Beskæftigelsesloven og de dertil knyttede Cirkulærer. Nr. 6: En anden Form for Urnegravsteder.

Landsbygraveren Nr. 5: Dværgformer af Naaletræer. En Lønoverenskomst. — Nr. 6: Om Kirkepyntning. Haveplanternes Sygdomme. Vore Kirkeklokker. — Nr. 7: Beretning m. m. ang. »Landsbygraveren«. — Nr. 8: Hvem tager Initiativet til en generel Ordning for Landsbygraverne?

Billed-Bladet Nr. 30: 200 Efterladte begravere 19 Dræbte (i Helsingfors).

Stenhuggertidende Nr. 8: Generalforsamling i Foreningen for Kirkegaardskultur.

Præsteforeningens Blad Nr. 27: Lidt Malurt i et Festbæger (Aarhus). — Nr. 30: Kirkegaarden som Byggeplads.

Allmän svensk trädgårdstidning Nr. 14: Namnkänd kyrkogård i Helsingfors.

Ignis Nr. 5: En vacker urnlund — annars ingenting alls. Den gode jorden; Otto Skölds mosaik i krematoriet på Skogskyrkogården i Stockholm. Kyrkan och eldbegängelsen. — Nr. 6: Luleå och Vänersborgs krematorier 10 år. Naksöv Krematorium. Eldbegängelsen i stortyska riket år 1940. Kyrkan och eldbegängelsen. — Nr. 7: Det idealistiska draget i eldbegängelsesrörelsen. Inför dödens Majestät. Krematoriernas bränslefråga under krisen. — Nr. 8: Træ som Erstatningsbrændsel i Ligbrændingsovne. Västanfors krematorium 5 år. Uppståndelsen; John Lundqvists monumentala grupp i Skogskrematoriet. Invigingen av John Lundqvists Uppståndelsesgrupp vid Skogskrematoriet.

Trädgårdsodlaren Nr. 5: Gråmossans användning som binderimaterial.

Der Friedhof Nr. 5: Warum ein Merkblatt? — Nr. 6: Père-Lachaise, Europas berühmtester Kirchhof, wird

deutsche Heldenfriedhöfe. Das Licht im der Dienste der Friedhofskunst. Geschichte der deutschen Totenehrung. — Nr. 7: Der erste grossdeutsche Grabmalwettbewerb. Fürsorge für der Kriegsgefallenen. Berechtigungskarte für Handwerker. Sektion zur Erforschung des Todesursache. Schaffung eines Ehrenfriedhofes im Raum der Maginotlinie.

Gartenkunst Nr. 7–8: Volkseigene Grabzeichen. Brunnen und ihre Verwendung auf den Friedhof.

Kriegsgräberfürsorge Nr. 5: Ein Volk erkämpft den Sieg. — Nr. 7–8: Türen, Tore und Gitter.

BOGANMELDELSER

60 Grabmale. Udgivet af Reichsinnungsverband des Bildhauer- und Steinmetzhandwerks. Forlag Karl Ulrich & Co., Nürnberg. Mappe 30 × 21 cm.

Som Resultatet af en tysk Konkurrence om de bedste Gravmæler foreligger denne Mappe med Afbildninger af 60 af de bedste Arbejder, og det er en Fryd at blade den igennem. Hvis disse Arbejder, der bærer Præg af personlig Indsats saavel som individuel Behandling af Opgaverne, kommer til at præge tysk Gravmælekunst, er den godt hjulpen. Det vilde være

Et af de Gravmæler, der fik 1. Præmie; 100 cm høj.

at ønske, om vi kunde faa noget tilsvarende herhjemme, — i Sverige har de jo gennem Wadsjö faaet noget i samme Retning. Og de danske Stenhuggere, der paastaar at se Fagets Ruin i Bestemmelser om, at Gravmæler paa Linjegrave ikke bør være over 1,25 m høje, kunde man ønske vilde studere Mappen grundigt. De er formodentlig lige saa dygtige som deres tyske Kolleger, — og naar de ser, hvad de kan faa ud af Arbejdet (og derfor forventelig ogsaa af Fortjeneste) paa de lave Gravmæler, saa vil vi tro, at de alligevel venter at kunne undgaa Socialkonnatorerne.

„Der Lichtgedanke und die Feuerehrung“. Udg. af Dr. med. Mühling. Gräfe und Unzer Verlag, Königsberg 1941. 130 Sider, illustr.

Det er en løjerlig bog. I forordet siges det, at den er blevet til, fordi vore begravelser (ligbrændinger) er blevet saa »mørke og kolde«, og udgiveren paastaar, at »bogen vil ikke prædike, ikke hverde, men den vil kun bekende og hjælpe«. Det forekommer anmelderen, at det er mislykkedes saa grundigt, som noget kan mislykkes. Man gavner ikke ligbrændingssagen ved at angribe den kristne menigheds tro, og det gør denne bog, særdeles kraftig endda. Det siges heri, at kristendommen er en for de germansk-nordiske folk fremmed religionsform. Læren om synden er uværdig for det ædle, mod »lyset« stræbende »nordiske« menneske. Den teologiske skolastik »opfandt« »læren om helvede«, arvesynden og den menneskelige naturs fordærv o. s. v. (Se f. eks. pp. 52, 17, og 48). Nogen paatrængende nødvendighed for en saadan (iøvrigt fra Alfr. Rosenberg o. a. velkendt) polemik imod den kristne tro synes der iøvrigt ikke at være, eftersom bogens forfattere mener, at kristelige symboler i ligkapeller i byerne overhovedet ikke mere kommer i betragtning, mens det paa landet »sandsynligvis kun er et spørgsmaal om tid«, naar de forsvinder ogsaa der. Saadanne forhaastede spaadomme mindes vi fra tidligere tider. Menigheden har overlevet dem alle. Det er kun mærkeligt, at »spaamændene« ikke bliver klogere.

Den nye »bekendelse« (sml. forordet!), der træder i stedet for den gamle, er troen paa »lyset«, »lystanken«. Herom »prædikes« der (trods forordet!) side op og side ned. Det hele er komplet forvirret, en blanding af ekstrakt fra alverdens hedenskab tilsat moderne tysk livs- og verdensanskuelse. En af læremestrene er den frafaldne J. Wilhelm Hauer, der begyndte som kristen missionær i Indien, men som nu er »profet« for en hjemmelavet tysk religionsform, der i hvert fald næppe vil overleve dens stifter. Et af hovedpunkterne i dette miskmask er menneskeforgudelsen (»daadsmennesket«) parret med en paafaldende hedensk foragt for det individuelle menneskelige legeme: »Et dødt legeme er bogstave-

ligt noget ganske uvæsentligt, et afkastet værdiløst puppehylster, der egentlig uden større ophævelse burde skaffes af vejen, som man kaster et ituslidt og ubrugeligt klædningsstykke bort« (Side 93—94). Heroverfor staar den kristne menighedsbekendelse: Vi tror paa ... kødets opstandelse; og apostlen siger, at Gud er mægtig til at bevare baade »aand og sjæl og legeme... indtil Jesu Kristi dag«. Det er der ganske anderledes hjælp i.

Her i dette land bliver der forhaabentlig aldrig brug for denne nye tyske »Lichtgedanke«. Derfor vil ogsaa de forslag til ny arkitektur, billedhuggerkunst og musik, som ved stil, symboler og toner skal fremme den nye »religion«, for os faldne døde til jorden. De billeder af dette »nye«, som bogen indeholder, efterlader os kolde og uinteresserede, ja, en kunstner som Hr. Fidus vilde i dette land uvægerligt tillige fremkalde et befriende dansk smil, — i den grad er hans produktion »artfrend«. Og naar bogen med begejstring citerer Svenskeren Prof. Frederik Böök foruden en svensk domprovst, saa er dertil kun at sige, at ogsaa nordiske præster og professorer kan blive frafaldne fra det »arteigene«.

Dersom ligbrændingsbevægelsen skal vinde yderligere frem i vort land, saa skal det ganske afgjort være paa et andet grundlag end det, denne bog byder paa, — mere videnskabeligt sagligt og uden at krænke vor kulturelle og kristelige arv.

Hans Magle.

Dansk Ligbrændingsforening: Beretning for Aaret 1940.

Foreningen tæller nu 120,000 Medlemmer. Af samtlige døde i Aaret 1940 er ca. 12 pCt. brændt; af Københavns alene ca. 35 pCt. Beretningerne fra de forskellige Afdelinger er illustreret med Fotografier af nye Krematorier m.v. Mag.art. L. Buschardt fortsætter sin Artikkelseerie over primitive Naturfolks Begravelsesformer, denne Gang med Omtale af Forholdene i Asien. For »V. K.«s Læsere har Beretningen sin særlige Interesse ved en fyldig Oversigt over danske Urnehaver ved Udgangen af 1940, skrevet af Havearkitekt Johs. Tholle, og forsynet med en Række smukke og instruktive Billeder. (Jvnf. Anmeldelsen af dette Særtryk i forrige Nr.).

Hans Rønø.

Lustgården 1940: Aargang 21. Udg. af För. f. Dendrologi och parkvård. 8°, 192 Sider, Stockholm 1941.

Föreningen för Dendrologi och Parkvård har tilægnat Professor, Dr. phil. Nils Sylvén denne smukke Aargang.

Bogen viser blandt andet en Serie Billeder fra Norrland, der af Artikkens Forfatter kaldes de rige Muligheders og de store Overraskelsers Land paa Havebrugets Omraade. Mangfoldige Planter, som

man mente ganske udelukkede fra at kunne vokse paa disse nordlige Breddegrader, trives her udmærket. Paa dette Omraade har vi her i Landet modtaget ubehagelige Overraskelser de to sidste Vintre, og vi kan af denne Artikkel lære adskilligt.

Om Rosernes Historie og Popularitet gennem Tiderne gives en udførlig og udmærket Omtale. Bogen indeholder en aktuel Beretning om, hvorledes den nationale Følelser giver sig til Kende ved, at der nu mere end før søges nyt Plantemateriale indenfor Landets egne Grænser. Der gives adskillige Eksempler paa dette.

Den ejendommelige Ginkgo biloba underkastes en indgaaende Skildring og en Fortegnelse af kendte Eksemplarer i Sverige.

»Två Terrassträdgårdar i Bild« er en Artikkel, der ved nogle vikelige smukke Billeder viser Partier fra disse Haver, hvor Sten og Stenplanter spiller den største Rolle, og vel at mærke en Rolle, hvor det er Naturen, der har bestemt Placeringen, og ikke en tilfældig Gartner, der blot vælter en Bunke Sten ind i en uskyldig Have.

Bogen er paa 200 Sider og indeholder mange smukke Billeder, men desværre ogsaa adskillige daarlige, hvilket er en almindelig Skavank hos Havebøger baade i Danmark og Sverige. Det er en Bog med et mangesidigt Stof, som maa paakalde alle Planteelskeres Interesse.
E. Qwist.

Udstykningsbogen Hus og Have. Villaejerens Aarbog 1941. Carl Allers Forlag, Kbh. 1941, 8°, 120 Sider ill. m. Fot. og Tegn.

Nu foreligger 5. Aargang af Udstykningsbogen Hus og Have. Bogen er i Aar skrevet med særligt Henblik paa de aktuelle Forhold og indeholder en omfattende Behandling af alle de Emner, som vil være af Interesse for enhver fremtidig eller nuværende Ejer af en Grund. Arkitekt A. Bendix skriver om Statslaanshuse og giver en udførlig Redegørelse for Lovens Praksis og Fortolkning. En Artikkel om Tørvefyring i Centralkedler er sikkert ogsaa til Nytte for mange Villaejere. Havearkitekt Johs. Tholle skriver om Havens rationelle Udnyttelse i Aarets 12 Maanedes samt om Indhegning af Haver.

Afsnittet Udstykningsarealer omfatter en Udstykningsfortegnelse med kortfattede Oplysninger over ca. 200 Udstykninger Landet over. Bogen er meget anbefalelsesværdig.
Minor Plum Tholle.

Thure Hastrup: Vore gamle Kirker. 8°, 128 S., Gyldendal. Kbh. 1941.

I denne lille Bog analyseres Kirkebygningerne, — og for hvem der er interesseret i at faa noget at vide herom, er den god, — populær og letfattelig. Et Størværk om Kirkebygninger giver den sig ikke ud for at være.